

GOA UNIVERSITY

Taleigao Plateau, Goa

B.A. B.Ed Semester VI EXAMINATION OF APRIL 2024

Instructions to Candidates:

1. Candidates are requested to be present at the place of examination fifteen minutes before the commencement of the examination.
2. Candidates are forbidden from taking any book, paper or copy material of any kind into the examination hall and any student found copying will be penalized.
3. Centre and place of examination will be the respective college.
4. Mobile phones, Bluetooth enabled gadgets, communication devices etc. are not allowed in the examination hall.
5. The written examination will be conducted in the following order:

Day and Date	Time	Paper
MONDAY 15/04/2024	10.00 a.m. to 12.00 Noon.	Marathi Paper VIII - History of Marathi Literature 1651 - 1818 Hindi Paper VIII - Hindi Sahitya - Ritikal Konkani Paper VIII - Functional Konkani (Part II) English Paper VIII - New Literatures in English History Paper VIII - History of Marathas Geography Paper VIII - Climatology and Oceanography
THURSDAY 18/04/2024	10.00 a.m. to 12.00 Noon.	Marathi Paper IX - Rasa - Theory and Literary Criticism Hindi Paper IX - Adhunik Hindi Gadya Konkani Paper IX - Novel as a Literary Form (Part II) English Paper IX - Twentieth Century British Literature History Paper IX - Towards Freedom (1905 - 1947) Geography Paper IX - Regional Development of India
SATURDAY 20/04/2024	10.00 a.m. to 12.00 Noon	Marathi Paper X - Writing Skills for Media Hindi Paper X - Nibandh Evam Jansanchar Madhyam Lekhan Konkani Paper X - History of Konkani Language and Literature (Part II) English Paper X - Indian Literature in English History Paper X - History of Modern Europe (1815-1945)
	10 a.m. to 2p.m	Geography Paper X (Practical) - Remote Sensing and GIS

[Handwritten Signature]

MONDAY 22/04/2024	10.00 a.m. to 12.30 p.m.	Education: Assessment and Evaluation
WEDNESDAY 24/04/2024	10.00 a.m. to 11.00 a.m.	Methodology cum Content of History/Geography
FRIDAY 26/04/2024	10.00 a.m. to 11.00 a.m.	Methodology cum Content of English/Hindi
SATURDAY 27/04/2024	10.00 a.m. to 11.00 a.m.	Methodology cum Content of Marathi/Konkani

DATE : 02/02/2024

CONTROLLER OF EXAMINATIONS

BAB601

Total No. of Printed Pages: 2

B.A B.Ed (Semester + VI)

EXAMINATION APRIL 2024

Marathi Paper VIII- History of Marathi Literature 1651-1818

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:70]

Q1 कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा.

15

1. मराठीतील आख्यानक काव्याची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
2. मोरोपंताच्या 'आर्याभारत' या ग्रंथाची ओळख करून द्या.
3. पंडित कवी आनंदतनय यांच्या काव्याचे विशेष सांगा.
4. लावणीचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
5. राक्षसतागडीच्या बखरीचा परिचय करून द्या.

Q2 कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा.

15

1. रघुनाथ पंडितांच्या 'दमयंती स्वयंवर' या काव्याचे दोन विशेष लिहा.
2. शाहीर प्रभाकरांच्या पोवाड्यांविषयी माहिती द्या.
3. गोमंतकातील कोणत्याही दोन प्राचीन शिलालेखांचा परिचय करून द्या.
4. विठ्ठल केरीकर यांच्या काव्यलेखनाचे स्वरूप सांगा.
5. 'सांतु आंतोनिची जीवित्कथा' या ग्रंथाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Q3 अ) पंडित कवी श्रीधरांच्या वाङ्मयीन रचनेचा सविस्तर परिचय करून द्या.

10

किंवा

आ) पंडिती कवितेची वैशिष्ट्ये सांगून मुक्तेश्वरांच्या काव्याचे ठळक विशेष सांगा.

BAB601

Q4 अ) शाहिरी कवितेला मराठी काव्याची प्रभात असे का म्हटले जाते? उदाहरणासहित स्पष्ट करा. 10

किवा

आ) शिवकालीन चरित्रात्मक बखरींचा परिचय करून द्या.

Q5 अ) गोमंतकीय मराठी वाङ्मयाची परंपरा सांगा. 10

किवा

आ) ख्रिस्ती मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Q6 अ) आज्ञापत्रातील राजनीतीचे स्वरूप स्पष्ट करा. 10

किवा

आ) आज्ञापत्रात दुर्गाची रचना व व्यवस्था याविषयी कोणते विवेचन केलेले आहे?

Total No. of Printed Pages: 3

B.A. B.Ed (Semester - VI)
- EXAMINATION APRIL 2024 -
Hindi Paper VIII - Hindi Sahitya - Ritikaal

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:70]

Q1 निम्नलिखित प्रश्नों से किन्हीं तीन प्रश्नों के लघु उत्तर लिखिए:

3x5=15

- I. रीतिकाल में निम्नवर्ग में कौनसी धार्मिक मान्यताएँ थीं?
- II. शहाजहाँ के समय स्थापत्य कला की विशेष उन्नति हुई, उदाहरण सहित स्पष्ट कीजिए।
- III. कवि मतिराम नायिका के सौंदर्य का वर्णन किस प्रकार करते हैं?
- IV. कवि बिहारी विपत्ति ग्रस्त व्यक्ति को क्या उपदेश देता है?
- V. भ्रांतिमान अलंकार को परिभाषित करते हुए उदाहरण दीजिए।

Q2 निम्नलिखित प्रश्नों से किन्हीं तीन प्रश्नों के लघु उत्तर लिखिए:

3x5=15

- I. रीतिसिद्ध काव्य किसे कहते हैं ? इस काव्यधारा के प्रमुख कवियों पर प्रकाश डालिए।
- II. रीतिबद्ध और रीतिमुक्त काव्य के अंतर को स्पष्ट कीजिए।
- III. कवि घनानंद को 'प्रेम का पीर' क्यों कहाँ जाता है?
- IV. कवि देव बाल वसंत का वर्णन किस प्रकार करते हैं?
- V. कवित्त छंद को परिभाषित करते हुए उदाहरण दीजिए।

Q3 अ) निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए।

05

i) हाथ तसबीह लिए प्रात करे बंदगी सी मन के कपट सबै संभारत
जप के।

आगरे में जाय दास चौक में चुनाव लीन्ही छत्रहू छुनाय लीन्हो
मारि बूढ़े बष के।

सूजा बिचलाय कैद करिकै मुराद मारे ऐसे ही अनेक हने गोत्र
निज चुपके।

भूषण भनत अब साह भये सांचे जैसे सौ सौ चूहे खाई के बिलाई
बैठी तपके ॥

अथवा

ii) घर ना सुहात, ना सुहात बन-बाहिर हूँ,
बाग ना सुहात ले खुसाल खुसबोही सों ॥
कहै 'पद्माकर' घनरे घन-घाम त्यों ही,
चन्द न सुहात ना चाँदनी हूँ जोग जोही सों ॥
साँझ ना सुहात ना सुहात दिन माँझ कछु,
व्यापी यह बात सो बखानत हौं तोही सों।
राति ना सुहात ना सुहात परभात आली,
जब मन लागि जात कहू निरमोहि सों ॥

आ. i) कवि भूषण के पदों में वीर रस की प्रधानता है- पठित पदों के आधार पर स्पष्ट कीजिए।

05

अथवा

ii) बिहारी के नीतिपरक दोहों का विवेचन कीजिए।

Q4 अ) रीतिकालीन राजनीतिक परिवेश पर प्रकाश डालिए।

10

अथवा

आ) टिप्पणियाँ लिखिए।

5+5

i) रीतिकाल का भावपक्ष।

ii) रीतिकाल का सामाजिक परिवेश।

Q5 अ) रीतिबद्ध काव्य की प्रमुख प्रवृत्तियों का विवेचन कीजिए।

10

अथवा

BAB602

आ) टिप्पणियाँ लिखिए।

5+5

i) रीतिमुक्त काव्य।

ii) कवि देव।

Q6 आ) निम्नलिखित छंदों में से किन्हीं दो के लक्षण बताकर उदाहरण दीजिए।

05

1. द्रुत विलंबित
2. इंद्रवज्रा
3. उपेन्द्रवज्रा
4. सवैया

आ) निम्नलिखित अलंकारों में से किन्हीं दो को परिभाषित करते हुए उदाहरण दीजिए।

05

1. अपहनुति
2. मानबीकरण
3. प्रतीप
4. विरोधाभास

Total No. of Printed Pages: 3

B.A. B.Ed (Semester - VI)
EXAMINATION APRIL 2024

Konkani Paper VIII - Functional Konkani (Part II)

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks: 70]

Q1 सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय दोन प्रस्नांच्यो जापो बरयात :- 16

अ) 'आर्टिकल 370'या सिनेमा खातीर लाबिल्ल्या साबार पुरस्कारांची देखल घेवन गोंय सरकाराचें कला आनी संस्कृती खातें मूळ गोंयकार दिग्दर्शक आदित्य जांभळे हांचो भोवमान सुवाळो घडोवन हाडटा अशा आशयाच्या आमंत्रण-पत्राचो नमुनो - मुखेल मुद्दे
जाप अ) आयोजन संस्थेचें नांव-सत्कार मुर्तीचें नांव-तारीक-वेळ- सुवात- मुखेल सोयरो-
अध्यक्ष- विनवणी - मांडावळ आदीं गजालींचो आसपाव गरजेचो.

ब) 'ज्ञानपीठ रवीन्द्र' या विशयाचेर कोंकणी भाशा मंडळआयोजीत दोन दिसांच्या राष्ट्रीय परिसंवादाच्या आमंत्रण पत्राचो नमुनो-मुखेल मुद्दे
जाप ब) आमंत्रण-आयोजन संस्थेचें नांव -परिसंवाद- तारीक -वेळ- सुवात- मुखेल सोयरो
-अध्यक्ष- विनवणी-मांडावळ आदीं गजालींचो आसपाव गरजेचो.

क) काजार वा लग्नाच्या व्होंवळीक पत्राचो नमुनो - मुखेल मुद्दे
जाप क) आमंत्रण - न्हवरो-व्हंकलेचें नांव - मांव- मांयच्या आवय-बापायचीं नांवां-तारीक-
वेळ- सुवात-चत्राय

Q2 सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय दोन प्रस्नांच्यो जापो बरयात:- 14

अ) बायलां आयोग संचालनालय, गोंय सरकार पणजी एका दिसाचो अस्तुरी मेळआयोजीत करता अशा आशयाच्या आमंत्रण पत्राचो नमुनो-मुखेल मुद्दे.
जाप अ) आमंत्रण-आयोजन संस्थेचें नांव मेळ-तारीक-वेळ-सुवात- मुखेल सोयरो-अध्यक्ष-
विनवणी-मांडावळ आदीं गजालींचो आसपाव गरजेचो.

ब) गोवा कोंकणी अकादेमीआनी साळगांवकार कायदो महाविद्यालया वतीन आयोजीत 23 व्या युवा कोंकणी साहित्य मेळाच्या समारोप सुवाळ्याच्या आमंत्रण पत्राचो नमुनो-
मुखेल मुद्दे
जाप ब) आमंत्रण-आयोजन संस्थेचें नांव संमेलन- तारीक वेळ - सुवात - मुखेल सोयरो -
अध्यक्ष- विनवणी - मांडावळ आदीं गजालींचो आसपाव गरजेचो.

क) 'सावळ' हेंडॉ. प्रकाश वजरीकार हांचेंसमिक्षेचें पुस्तक फुडल्या सप्तकांत उजवाडाक येवपाचें आसा. ताच्या प्रकाशन सुवाळ्याच्या आमंत्रण पत्राचो नमुनो - मुखेल मुद्दे जाप क) आयोजन संस्थेचें नांव-लेखकाचें आनी पुस्तकाचें नांव - तारीक वेळ - सुवात- मुखेल सोयरो -अध्यक्ष- विनवणी-मांडावळ आदीं गजालींचो आसपाव गरजेचो.

Q3 सकयल दिल्ल्या दोनूय उताऱ्यांचें कोंकणी शुद्धलेखनाच्या नेमाप्रमाण आनी भाशीक कुरवांच्या आदासन मुद्रीत शोधन (प्रूफ रिडींग) करात. 10

जाप अ) चंवर - मागीर तातूंतल्यान बारीक जाले तांकां तोरां-भुरग्यांक -तोडाक लाळ - फातर - घेवन -झाडां-तोरां- धनयाच्यो- पूर्ण मिठाक - चरचरीत - चाबून.

जाप ब) गोंयचो -सामुहीक तांचें - सामुहीक आसतालें, तांची संपत्तीय सामुहीक आसताली. सामुहीक पध्दतीन - वांटून - रीत आशिल्ली. गोंयांत - अस्तीत्वांत आशिल्ल्या- गांवकारी- कुरवो कांय - गोंयच्या लोकवेदांत.

Q4 अ) सकयल विचारिल्ल्या उता-याचो कोंकणीत अणकार करात. 5

जाप अ) Festivals- सण, with family and friends - घराबो आनी इश्ट इश्टीणीं भितर assortment of sweets, savouries and traditional foods- तरेकवार गोडशीं, रूचीक आनी परंपरीक जेवणां चाखपाची मेजवानी - incomplete without sweets- गोडशा बगर पुराय जायना-unhealthy- उपायकारक - as they are high in sugar and fat- साखर आनी चरबेचें प्रमाण चड प्रमाणांत - nutritious- पुश्टीक

ब) सकयल विचारिल्ल्या उता-याचो इंग्लिशींत अणकार करात.

जाप ब) कौटुंबीक जीण -family life- मौखीक साहित्यांत बरे तरेन पडबिंबीत - reflected in oral literature-. घोव-बायल-husband-wife, भाव-भयण- brother-sister, मांय-सून- mother-in-law-daughter-in-law, देर-भावज- brother-in-law-sister-in-law, नणंद- भावज-sister-in-laws, भावोजी मेवणी-brother-in-law-sister-in-law, आवय-पूत- mother-son, मांय-जांवय-mother-in-law-so-in-law - कुडी - rooms, सुनेची - daughter- in-law, अती वेदनांची-दुख्खांची - quiet painful-grief

Q5 सकयल दिल्ल्या उद्देग धंद्याचेर आदारून विचारिल्ल्या उतरांक परिभाशीक उतर बरयात. (खंयचीय 10) :- 10

जाप) Goldsmith-शेट, Plumber- नळ काम करपी, Architect वास्तुशास्त्रज्ञ, Milkman - दूदकार, Barber-महालो, Doctor-दोतोर, Carpenter - मेस्त, Fisherman- नुस्तेकार वा खारवी, Coolie-मानाय, Washerman-मडवळ, Potter कुंभार, Professor- अध्यापक

Q6 अ) सकयल दिल्ल्या मंत्रीपदांक **परिभाशीक उतरां** बरयात (खंयचय 5) :- 5

जाप अ) Home Minister — घरमंत्री, Labour Minister- कामगार मंत्री, Education Minister- शिक्षण मंत्री, President - राष्ट्र मंत्री, Minister for Fisheries- नुस्तेमारी मंत्री, Tourism Minister - पर्यटन मंत्री Forest Minister - रान मंत्री

ब) सकयल दिल्ल्या गिन्यानाच्या फांट्यांक **परिभाशीक उत्तर** बरयात (खंयचीय 5) :- 5

जाप ब) Psychology- मानसशास्त्र, History - इतिहास, Dermatology- कातरोग चिकित्साय शास्त्र, Botany- वनस्पतशास्त्र, Computer Science - संगणक विज्ञान, Pedagogy- अध्यापन शास्त्र, Zoology- प्राणीशास्त्र

Total No. of Printed Pages: 3

B.A. B.Ed Semester - VI
EXAMINATION APRIL 2024
Konkani Paper VIII - Functional Konkani (Part - II)

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks: 70]

Instructions:

- 1) सगळे प्रस्न सक्तीचे आसात.
- 2) दर एका प्रस्ना सामकारुत्ताचे गूण दखियल्यात.

Q1 सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय दोन प्रस्नांच्यो जापो बरयात:-

16

- अ) 'जाण' ह्या बालसाहित्याच्या पुस्तकाक साहित्य अकादेमीची बालसाहित्या खातीरचो पुरस्कार फावो जाल्ल्या पासते तुकाराम शेट हांची उगत मळब संस्थाभोवमान सुवाळो घडोवन हाडटा अशा आशयाच्या आमंत्रण पत्राचो नमुना तयार करात.
- ब) लग्नवा कोजाराच्या व्होवळीक पुत्राचो नमुना तयार करात.
- क) कलासक्त, कुडचडे हे संस्थे वतीन 'सुत्रसंचालनाचीं सुत्रां' ह्या विशयाचेर दोन दिसांच्या कार्यशाळेच्या आमंत्रण पत्राचो नमुना तयार करात.

Q2 सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय दोन प्रस्नांच्यो जापो बरयात:-

14

- अ) कला अकादमी नाट्य महाविद्यालय एक सप्तकाचो नाट्य मेळ घडोवन हाडटा अशा आशयाच्या आमंत्रण पत्राचो नमुना तयार करात.
- ब) 'पनवत' ही भालचंद्र राविकार हांची नवलिका फुडल्या सप्तकांत उजवाडक येवपाची आसा. ताच्या प्रकाशन सुवाळ्याच्या आमंत्रण पत्राचो नमुना तयार करात.
- क) कोंकणी भाशा मंडळ आनी काणकोणची किरणां हांच्या जोड पालवान आयोजीत 26 व्या युवा महोत्सवाच्या उक्तावण सुवाळ्याच्या आमंत्रण पत्राचो नमुना तयार करात.

Q3 सकयल दिल्ल्या दोनूय उताऱ्यांचे कोंकणी शुद्धलेखनाच्या नेमाप्रमाण आनी भाशीक कुरवांच्या आदारान सुद्रीत शोधन (प्रूफ रिडींग) करात आनी उतारो निबळावन बरयात.

10

- अ) में मयन्याचे दिस आसले. तांचे आइल्या भावाचो, मामाचो पुत विनय, तांगेर सुटयेत आयिल्लो. तो आसलो तेन्ना सतरा-अठरा वर्सांचो नयना आनि विनय दोगांय आतेबयण आनी मामे भाव एकामेकांची हिसपाभायर अर्थ-अपूरबाय करताली. दोगांय दिसरात वांगडाच आसतालिं. रानात बंतालिं. बाटांत वचून पेरी झाडार बसतालिं.

Total No. of Printed Pages: 2

B.A. B.Ed (Semester - VI)
EXAMINATION APRIL 2024

History Paper VIII - History of Marathas (1630-1818)

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks: 70]

Instructions:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Answer sub-questions in questions 1 and 2 is not more 100 words each.
- 3) Answer questions 3 to 6 in not more than 400 words each.
- 4) Figures to the right indicate maximum marks.

Q1 Answer any three of the following:

(3x5=15)

1. State the role of the *bahkar* in reconstructing the Maratha history.
2. What is the historical significance of the confrontation between Shivaji and Afzal Khan?
3. Explain the duties of the *Sumant* and the *Nyayadhis* under Shivaji's administration.
4. Why did Sambhaji attack Goa in 1683?
5. Why was the Maratha capital moved to Jinji after 1689?

Q2 Answer any three of the following:

(3x5=15)

1. What were the challenges faced by Shahu in 1707?
2. State the significance of the *Sanad* of 1718.
3. List out the major challenges faced by Madhav Rao after 1761.
4. Write a short note on industries during the Maratha period.
5. State the provisions of the treaty of Bassein 1802.

Q3 1. Examine the factors for the rise of the Maratha empire.

(10)

OR

2. Comment on the early conquest of Shivaji

Q4 1. Examine the Maratha-Mughal relations from 1681-1689.

(10)

OR

2. Discuss the political career of Tarabai.

Q5 1. Analyze the role of Balaji Vishwanath in Maratha polity.

(10)

OR

2. Review the causes and the consequences of the Third battle of Panipat.

Total No. of Printed Pages: 2

B.A. B.Ed (Semester - VI)
EXAMINATION APRIL 2024
Geography Paper VIII - Climatology and Oceanography

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks: 70]

- Instructions:**
- 1) All questions are **compulsory**
  - 2) Figures to the right indicate **full marks**
  - 3) Draw diagrams **wherever** necessary
  - 4) Use of stencil is allowed

Q1 Write a short note on **any three** of the following (100 words). (3×5=15)

- i. Significance of climatology.
- ii. Temperature inversion.
- iii. Frontal depression.
- iv. Jet streams.
- v. Types of ocean currents.

Q2 Answer **any three** of the following (100 words). (3×5=15)

- i. Differentiate between weather and climate.
- ii. Explain the temporal distribution of temperature.
- iii. Elaborate on the factors affecting motion of air.
- iv. Differentiate between tropical and temperate cyclones.
- v. Write a note on ocean density.

Q3 A. Write a detailed note on heat budget of the earth. (10)

OR

B. With the help of a diagram explain the types of precipitation. (10)

Q4 A. Analyse the causes and consequences of Tropical cyclones on the Eastern Coast of India. (10)

OR

B. Justify the role of jet streams and western disturbances in the Indian monsoon. (10)

Q5 A. With the help of a diagram explain the general relief features of the oceans. (10)

OR

B. Analyse the factors affecting the variation in the salinity of the oceans and its global distribution. (10)

Total No. of Printed Pages: 2

B.A. B.Ed (Semester - VI)
EXAMINATION APRIL 2024

Konkani Paper IX - Novel as a Literary Form (Part II)

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks:70]

Instructions: 1) सगळे प्रस्न सक्तीचे आसात.

2) प्रस्ना सामकार दरेकाचे गूण दाखयल्यात.

- Q1** सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय एका प्रस्नाची जाप बरयात. 16
- १) पयशाचे आशेन कोळंब गांवच्या लोकांनी आपलें मनीसपण आनी गांवपण वगडायला हया विधानाचेर देखी सयत उजवाड घालात.
- २) 'अच्छेव' कादंबरेत' आयिल्ल्या बायल पात्रांचेर चर्चा करात.
- Q2** सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय एका प्रस्नाची जाप बरयात. 14
- १) 'बाबुसो ही कोळंब गांवाक लागिल्ली कीड.' हया विधानाचेर तुमचीं मतां मांडात.
- २) 'अच्छेव' कादंबरी वरवीं कसलो संदेश लेखक आमकां दिता?
- Q3** सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय एका प्रस्नाची जाप बरयात. 10
- १) नानू आनी मानुयेलाच्या इश्टागतीचें वर्णन करात.
- २) तळ्या वेल्या हात्याची गजाल तुमच्या उतरांनी मांडात.
- Q4** सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय एका प्रस्नाची जाप बरयात. 10
- १) काळा प्रमाण कोळंब गांवांत जाल्ले बदल कादंबरेच्या आदारान विस्कटावन सांगात.
- २) देवकीचें पात्र चित्रण करात.
- Q5** सकयल विचारिल्ल्या खंयच्याय दोन वाक्यांचें संदर्भा सयत स्पश्टीकरण बरयात. 10
- १) "SS म्हाज्या पुता रे SS"
- २) "बसता जाल्यार बस थंय वगी."
- ३) "खन्यांनीच करूंक जाय मास्तर"
- ४) "सोयरीगत पळोवंक जाय केसराक"

Total No. of Printed Pages: 2

B.A. B.Ed (Semester - VI)

EXAMINATION APRIL 2024

English Paper IX - Twentieth Century British Literature

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks:70]

Instructions: 1) All questions are compulsory.

- 2) Figures to the right indicate maximum marks allotted to the questions
- 3) Answer sub-questions in Question I and Question II in around 100 words each.
- 4) Answer Question III to Question VI in around 400 words each

Q1 Write short notes on any three of the following:

3*5=15

- 1) The theme of isolation in Break of Day in the Trenches.
- 2) Depiction of injustice of war in The Death Bed.
- 3) Estragon's forgetfulness in Waiting for Godot.
- 4) Symbolic significance of Godot in Waiting for Godot.
- 5) Explain the concept of Surrealism.

Q2 Write short notes on any three of the following:

3*5=15

- 1) Character sketch of James Morell
- 2) The social problems in Candida.
- 3) The concept of animalism in Animal Farm
- 4) Mr. Frederick's trick played on Napoleon in Animal Farm
- 5) Modernism in literature

Q3 1) "The Second Coming expresses Yeats' apocalyptic mystical theories and is shaped by the 1890s." Elucidate with reference to the poem.

10

OR

- 2) "Wilfred Owen crafted immortal verses to express visions of ghastly suffering, and the waste and futility of war." Discuss this statement with reference to the poems you have studied. **10**

- Q4** 1) "Candida exhibits the traits of a new woman, but she nevertheless embodies a woman firmly in step with Victorian traditions and values of late nineteenth-century England." Examine this statement with reference to the play Candida. **10**

OR

- 2) Discuss Candida as a Problem Play. **10**

- Q5** 1) "Waiting for Godot is often considered a seminal work of existentialist literature." Discuss this statement with reference to the play. **10**

OR

- 2) "Animal Farm is most famous in the West as a stinging critique of the history and rhetoric of the Russian Revolution." Examine this statement with reference to Animal Farm. **10**

- Q6** 1) Enumerate the main points of Existentialism theory? **10**

OR

- 2) Explain the salient features of the Stream of Consciousness technique. **10**

Total No. of Printed Pages:2

B.A. B.Ed. Semester – VI / VIII
EXAMINATION APRIL 2024
Marathi Paper X - Writing Skills for Media

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:70]

- Q1 खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. 15
१. चित्रपट परीक्षणकर्त्या जवळ कोणते गुण असावे लागतात?
  २. दैनिकातील वाचकांचा पत्रव्यवहार सदरासाठी लिहिताना पत्रलेखकाने कोणत्या मर्यादा पाळाव्यात?
  ३. ग्रंथ परीक्षणामागील हेतू काय असतो?
  ४. नाट्यपरीक्षण करताना परीक्षकाला कोणती पूर्वतयारी करावी लागते?
  ५. मुद्रितशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- Q2 खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. 15
१. शीर्षकपृष्ठावर कोणकोणते घटक असायला हवेत?
  २. पटकथा लेखन म्हणजे काय?
  ३. संपादन कार्याचे स्वरूप लिहा.
  ४. भाषांतराचे विविध प्रकार सांगा.
  ५. भाषांतरकाराची गुणवैशिष्ट्ये विशद करा.
- Q3 तुम्ही पाहिलेल्या कोणत्याही एका मराठी चित्रपटाचे परीक्षण लिहा. 10
- किंवा**
- तुम्हाला आवडलेल्या एका मराठी नाटकाचे परीक्षण लिहा.
- Q4 अ) 'समाजातील वाढती गुन्हेगारी' हा दैनिक 'आभा' मधून प्रसिद्ध झालेला लेख आवडला त्याविषयीची प्रतिक्रिया व्यक्त करणारे पत्र 'वाचकांचा पत्रव्यवहार' या सदरासाठी लिहा. 5
- किंवा**
- तुमच्या गावातील आरोग्य केंद्रावर डॉक्टर नियमित उपलब्ध नसल्याने रुग्णाची गैरसोय होते, त्याविषयीचे तक्रारपत्र दैनिक 'सावधान' मधील 'वाचकांचा पत्रव्यवहार' या सदरासाठी तयार करा.

ब) पुढे दिलेल्या मूळ उतान्याच्या आधारे त्या खालील मुद्रित उतान्याचे मुद्रितशोधन करा.

5

मूळ उतारा -

एका समान भाषेचा वापर करणाऱ्या, एकाच पूर्वजापासून उत्पत्ती सांगणाऱ्या, एका विशिष्ट भू-प्रदेशात वास्तव्य करणाऱ्या, तंत्रशास्त्रीय ज्ञानाच्या दृष्टीने मागासलेल्या, अक्षर ओळख नसलेल्या व रक्तसंबंधावर आधारित, सामाजिक व राजकीय रितीरिवाजांचे प्रामाणिक पालन करणाऱ्या एकजिनसी गटाला 'आदिवासी समाज' म्हणतात. आदिवासी समाज हा अतिप्राचीन मूळ जागतिक समाज आहे. आदिकाळापासून वास्तव्यास असणारा हा समूह निसर्गपूजक आणि एकेकाळचा भारतीय वनसंपत्तीचा मालक. त्यांचे देव, भाषा आणि चालीरीती अन्य ग्रामीण आणि शहरी लोकांपेक्षा भिन्न असतात. भारतीय राज्यघटनेत त्यांना "अनुसूचित जमाती" असे म्हटले आहे.

मुद्रित उतारा -

एका समान भाषेचा वापर करणाऱ्या एकाच पूर्वजापासून उत्पत्ती सांगणाऱ्या, एका विशिष्ट भू-प्रदेशात वास्तव्य करणाऱ्या, तंत्रशास्त्रीय ज्ञानाच्या दृष्टीने मागासलेल्या, अक्षर ओळख नसलेल्या व रक्तसंबंधावर आधारीत, सामाजिक व राजकीय रितीरिवाजाचे प्रामाणिक पालन करणाऱ्या एकजिनसी गटाला आदिवासी समाज म्हणतात. आदिवासी समाज हा मूळ अतिप्राचीन जागतिक समाज आहे. आदिकाळापासून वास्तव्यास असणारा हा समूह निसर्गपूजक आणि एकेकाळचा भारतीय वनसंपत्तीचा मालक. त्यांचे देव, भाषा आणि चालीरीती अन्य ग्रामीण आणि शहरी लोकांपेक्षा भिन्न असतात. भारतीय राज्यघटनेत त्यांना अनुसूचित जमाती असे म्हटले आहे.

Q5 अ) गोवा मराठी अकादमीने आयोजित केलेल्या मराठी साहित्य संमेलनात स्मरणिका प्रकाशित होणार आहे. सदर स्मरणिकेचे शीर्षकपृष्ठ अनुक्रमणिकेसहीत तयार करा.

10

किंवा

ब) पुढील कथानकाच्या आधारे पटकथा लिहा.

संध्याकाळची वेळ---- खूप गर्दी...-श्रीमंताचे पैशाचे पाकीट पडणे----गरीब विद्यार्थी-----
पाकीट हेडमास्तरकडे देणे--श्रीमंताचे शाळेत येणे प्रामाणिकतेचे फळ.

Q6 पुढील इंग्रजी उतान्याचे मराठीत भाषांतर करा.

10

This poem expresses the emotion of son who is attracted towards watching programmes on their new television set. The son says his father gets very angry and mother gets upset when they catch him watching their new television set. His father warns him that if he doesn't turn it off, he would hang the TV from tree. However, the son doubts his words because his father watches the TV more than him.

Total No. of Printed Pages:2

B.A. B.Ed. Semester – VI / VIII
EXAMINATION APRIL 2024

Konkani Paper X - History of Konkani Language and Literature (Part II)

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:70]

Instructions: 1. सगळे प्रस्न सक्तीचे आसात.
2. प्रस्ना सामकार दरे एकाचे गूण दाखयल्यात.

- Q1 सकयल दिल्ल्या खंयच्याय एका प्रस्नाची जाप बरयात. 16
 अ) शणै गोंयबाबान कोंकणी भासा, साहित्य आनी संस्कृती आपल्या वावरांतल्यान कशे तरेन केळयली? देखीं सयत भाश्य करात.
 आ) कोंकणी भाशेचीं व्याकरणीक खाशेलपणां पटोवन दिवपी 'कोंकणीची व्याकरणीक बांदावळ' आनी 'कोंकणी नादशास्त्र' ह्या ग्रंथांचें समिक्षणात्मक विश्लेशण करात.
- Q2 सकयल दिल्ल्या खंयच्याय एका प्रस्नाची जाप बरयात. 14
 अ) कोंकणी तियात्राच्या इतिहासाचे पांवडे विस्तारान बरयात.
 आ) कोंकणीच्या विकासा खातीर कोंकणी भाशा मंडळ आनी गोवा कोंकणी अकादेमीचें योगदान तांच्या वावराच्या आदारान स्पश्ट करात.
- Q3 सकयल दिल्ल्या खंयच्याय एका प्रस्नाची जाप बरयात. 10
 अ) 'गोंया भायरूय चलतल्या कोंकणी मोडींनी कोंकणी साहित्यांत मोलाची भर घाल्या.' हें विधान देखींच्या आदारान पटोवन दियात.
 आ) कोंकणी राजभास चळवळीक लागून कोंकणी भाशेक कशे तरेन स्थिरताय मेळ्ळी?
- Q4 सकयल दिल्ल्या खंयच्याय दोन प्रस्नांच्यो जापो बरयात. 10
 अ) अंत्रुजी मोडींतल्यान जाल्ले भाशीक आनी साहित्यीक चळवळीचेर विस्तारान बरयात.
 आ) कोंकणींतल्या बाल साहित्याची देखीं सयत उस्तवारी करात.
 इ) कर्नाटक कोंकणी अकादेमीच्या कार्याचो नियाळ घेयात.
- Q5 सकयल दिल्ल्या खंयच्याय दोन प्रस्नांच्यो जापो बरयात. 10
 अ) कोंकणींतलें बाल साहित्य कशे तरेन विकासाक पावलें? देखीं सयत स्पश्ट करात.
 आ) कोंकणींतल्या अणकारीत आनी रुपांतरीत साहित्याचें योगदान स्पश्ट करात.
 इ) कोंकणी कथेचो इतिहास थोडेभितर स्पश्ट करात.

Total No. of Printed Pages:2

B.A. B.Ed. Semester – VI / VIII
- EXAMINATION APRIL 2024
History Paper X - History of Modern Europe (1815-1945)

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:70]

Instructions:i) All questions are **compulsory**.

ii) Figures to the **right** indicate **full marks** allotted to the question

Q1 Write short notes on any **three** of the following in around **100** words each: **3x5**

- a) Why was the Congress of Vienna convened in 1815?
- b) Why were the Bonapartists opposed to the rule of Louis Phillippe?
- c) State any two features of the Metternich Sytem
- d) What were the goals of Bismarck's foreign policy?
- e) Who were the Carbonari? What was their role in Italy?

Q2 Write short notes on any **three** of the following in around **100** words each **3x5**

- a) Define the term 'New Imperialism'.
- b) What was the 'White Man's Burden'?
- c) Why was the First World War called a 'Novel War'?
- d) State the features of the Fascist ideology
- e) What was the 'Policy of Appeasement'?

Q3 A) Discuss the guiding principles of the Congress of Vienna **10**

OR

B) Examine the role of Charles X in the July Revolution of 1830.

Q4 A) Critically examine the 'Blood and Iron Policy' of Bismarck **10**

OR

B) Assess the rôle of Mazzini in the Unification of Italy.

Q5 A) Examine the causes of New Imperialism. **10**

OR

B) Describe the consequences of World War I.

BAB617

Q6 A) Analyse the role of the Weimer Republic in the rise of Nazism in Germany.

10

OR

B) Examine the causes of World War II

Total No. of Printed Pages: 2

B.A. B.Ed. Semester – VI / VIII

EXAMINATION APRIL 2024

Geography Paper X (Practical) - Remote Sensing and GIS

[Time:4:00 Hours]

[Max. Marks:100]

Instructions: i. All questions are compulsory.

ii. Figure to the right indicates full marks.

- Q1**   **A. Define any five of the following.**   **10**
- i. Wave length and wave frequency
  - ii. GPS
  - iii. Side lap and Over lap
  - iv. Flight line and Base Station
  - v. GIS
  - vi. Electromagnetic radiation (EMR).
- B. Discuss role of Remote Sensing in engineering application.**   **04**
- C. Calculate the following:**   **06**
- i. The photo scale of the aerial photograph is 1:22,000 and the focal length of the camera is 200 mm. find out the flying height of the aircraft.
  - ii. The photo scale is 1: 20,000 and the aeroplane is flying at the height of 10 km above mean sea level. Find out the focal length of the camera.
  - iii. The Scale of the air photo is 1: 30,000. Find out the total area represented by the photo when the dimension is 10 cm x 15 cm.

G. Explain any five advantages of Grading system over a Marking system.

Q4 Write short notes on any seven of the following in 100 words.

7 X 3 = 21

- A. Authentic assessment
- B. Use of projects in assessment
- C. Constructivist approach to assessment
- D. School based assessment
- E. Rubrics as an assessment tool
- F. Limitations of multiple choice questions.
- G. Open house
- H. Assessment based on mode of response.
- I. Diagnostic assessment.

Total No. of Printed Pages: 1

B.A. B.Ed. Semester - VI
EXAMINATION APRIL 2024
Methodology cum Content of Marathi

[Time: 1:00 Hours]

[Max. Marks: 30]

Q1 खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 250 शब्दांत लिहा. **15**

- क) "श्राव्य साधनांपेक्षा दृकश्राव्य साधने जास्त प्रभावी ठरतात". या विधानाची यथार्थता उदाहरणांसह पटवून द्या.
- ख) संगणकाचा वापर करून भाषा अध्यापन कशाप्रकारे प्रभावी करता येते, हे तुम्ही दिलेल्या पाठाच्या आधारे स्पष्ट करा.
- ग) आदर्श पाठ्यपुस्तकाच्या अंतरंगाचे निकष सांगा.
- घ) प्रकल्प पद्धतीचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा.

Q2 खालीलपैकी कोणत्याही पाच विषयांवर प्रत्येकी सुमारे 100 शब्दांत टिपा लिहा. **15**

- त) पाठ्यपुस्तकाचे संपादन मंडळ
- थ) नाट्यीकरण व भूमिका पालन अध्यापन पद्धतीमधील भेद
- द) चर्चा पद्धतीची उपयुक्तता
- घ) दूरदर्शन व रेडिओ पाठाच्या मर्यादा
- न) व्याख्यान पद्धतीतील दोष
- प) परिसंवाद: संकल्पना व कार्यवाही

Total No. of Printed Pages: 1

B.A. B.Ed. Semester - VI
EXAMINATION APRIL 2024
Methodology cum Content of Konkani

[Time: 1:00 Hours]

[Max. Marks: 30]

सुचोवणी: सगळे प्रस्न अनिवार्य जावन आसात.

Q1 सकयल दिल्ल्या खंयच्याय तीन प्रस्नांच्यो जापो प्रत्येकी सुमार २५० उतरांनी बरयात.

3x5=15

- क) शिक्षकान शिक्षणीक साधनां अध्यापनांत कित्याक वापरचीं, हाचेर भासाभास करीत दृक्-श्राव्य साधनां हया प्रकारा विशींचें म्हत्व, दोन देखी घेवन स्पश्ट करात.
- ख) प्रकल्प पद्दत भाशा विकासांत म्हत्वपूर्ण अशें योगदान दिता, हाचेर तुमचे विचार मांडात.
- ग) उद्दामी प्रणाली ही व्याकरणांत मुखेलतायेन कित्याक वापरतात, हाचेर सविस्तर चर्चा करात.
- घ) भाशेचें पाठ्यपुस्तक कित्याक म्हत्वाचें हें स्पश्ट करून, पाठ्यपुस्तकाच्या अंतरंगा संबंदीत स मुद्दे मांडात.

Q2 सकयल दिल्ल्या खंयच्याय पांच प्रस्नांच्यो जापो प्रत्येकी सुमार १०० उतरांनी बरयात.

5x3=15

- अ) 'नाट्यीकरण' हे प्रणालीचें भाशा अध्यापनांतलें म्हत्व बरयात.
- आ) दृक् साधनां ह्या प्रकाराचो भाशा अध्यापनांत प्रभावी असो उपेग, शिक्षक या नात्यान तुमी कशे तरेन करतले ? (स देखी)
- इ) आदर्श कोंकणी पाठ्यपुस्तकाचें बहिरंग कशें आसपाक जाय ? (स मुद्दे बरयात)
- ई) 'परिसंवाद' कित्याक आयोजीत करचो, हाचेर योग्य मुद्दे मांडात.
- उ) कृती- केंद्रीत अध्यापनाच्यो स विशेशतायो बरयात.
- ऊ) व्याकरणाची अवगामी प्रणाली स्पश्ट करात.